

Rekenkameronderzoek Wijkgericht Werken

Vastgesteld rekenkamer dd 21 mei

Venlo, 21 mei 2013

Rekenkamer gemeente Venlo

Bestuurlijke samenvatting

Achtergrond en aanleiding

Wijkgericht werken is opgenomen in het onderzoeksprogramma van de rekenkamer 2010-2012 naar aanleiding van een rondgang bij de gemeenteraadsfracties. Sinds 1995 wordt er in Venlo wijkgericht gewerkt. In 2002 heeft de raad gedragsregels vastgesteld om het wijkgericht werken in reguliere banen te leiden. Er zijn verschillende dorps- en wijkraden actief in de stadsdelen Venlo, Tegelen, Blerick en Belfeld. In 2008 en 2009 is beleid vastgesteld met betrekking tot wijkgericht werken.

In de voormalige gemeente Arcen en Velden waren geen dorps- of wijkraden, burgers hadden geen ervaring met burgerparticipatie. In 2008/2009 zijn er dorpsraden opgericht in Arcen, Lomm en Velden i.v.m. de naderende fusie met de gemeente Venlo.

Vragen die onder de raadsfracties leven, zijn:

- hoe effectief is het wijkgericht werken?
- Hoe functioneert de gekozen structuur (met name burgerparticipatie)?
- Hoe verhoudt wijkgerichte aanpak zich tot burgerparticipatie?
- Hoe wordt de wijkgerichte aanpak ervaren door de inwoners?
- Wat is de inzet van de ambtelijke capaciteit (wijkcoördinatoren)?
- Welke lessen kunnen we trekken uit de afgelopen jaren?

Doelstelling en reikwijdte

De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek zullen zijn gericht op aspecten van doeltreffendheid (wordt het doel bereikt), doelmatigheid (wordt het doel op een efficiënte wijze bereikt) en klantgerichtheid (levert het een meerwaarde op voor de burger?).

De rekenkamer wil de volgende centrale vraagstelling beantwoorden voor de raad:

Wat zijn de resultaten van wijkgericht werken? Wat heeft wijkgerichte aanpak opgeleverd en gekost, en hoe wordt het door de burgers ervaren?

Om het maatschappelijk rendement te beoordelen wordt de vraagstelling bekeken vanuit vier invalshoeken:

- **Beleidsmatig** rendement: de kwaliteit en daarmee de effectiviteit van het gevoerde beleid, gericht op doelrealisering;
- **Bedrijfseconomisch** rendement: de doelmatigheid en kosteneffectiviteit van het gevoerde beleid;

- **Bestuurlijk** rendement: de kwaliteit van het besluitvormingsproces, waaronder de rolinvulling door de betrokken actoren en de daarbij behorende informatievoorziening;
- **Burger & belanghebbenden** rendement: het uiteindelijk behaalde resultaat, het veroorzaakte effect, bij de doelgroepen waarop het beleid zich richt.

Onderzoeksvragen

De rekenkamer heeft voor dit onderzoek de volgende deelvragen geformuleerd en beantwoord:

Beleidsmatig

1. wat is het beleid van Venlo met betrekking tot wijkgericht werken in de onderzoeksperiode?
2. Welke doelen worden beoogd?
3. Zijn deze doelen gerealiseerd?

Bedrijfseconomisch

4. Welke middelen worden op jaarbasis ingezet voor wijkgericht werken (uitgesplitst in uren/capaciteit en directe financiële middelen, in totaal en per wijk?)
5. Op welke wijze wordt gestuurd op een doelmatige inzet van middelen bij het wijkgericht werken?
6. Is op basis van de voorgaande punten de wijze van organisatie en uitvoering van het wijkgericht werken binnen de gemeente Venlo doelmatig?

Bestuurlijk

7. Wat is de rolverdeling met betrekking tot wijkgericht werken tussen raad, college, organisatie en wijkraden?
8. Is deze rolverdeling passend en in lijn met de beoogde beleidsdoelen?
9. Wordt deze rolverdeling als passend ervaren in de wijken?
10. Op welke wijze wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de (resultaten van) wijkgericht werken?

Burger & belanghebbenden

11. Hoe wordt wijkgericht werken ervaren door de inwoners?

Conclusies en aanbevelingen

De belangrijkste conclusies uit de vier invalshoeken vatten wij hier samen. Voor een uitgebreide onderbouwing van de conclusies en aanbevelingen verwijzen wij naar de nota van bevindingen

De centrale vraag van het onderzoek is:

Wat zijn de resultaten van wijkgericht werken? Wat heeft wijkgerichte aanpak opgeleverd en gekost, en hoe wordt het door de burgers ervaren?

Hoofdconclusie

Op basis van de bevindingen kan de rekenkamer alleen maar constateren dat de beoogde “Venlose cyclus” als methode voor wijkgericht werken uit 2009 niet is ingevoerd.

Dit is niet gebeurd als gevolg van een bewuste en vastgestelde beleidskeuze en/of evaluatie van de raad.

De raad is wel actief meegenomen in de omslag van het denken rondom burgerparticipatie (Invoering programma Stad van Actieve Mensen, SAM)

Op basis van de vier invalshoeken wordt de conclusie verder uitgewerkt:

Beleidsmatig

Conclusie 1: in 2009 is beleid ingezet, wat niet volledig is uitontwikkeld. Het beleid was wel concreet geformuleerd, meetbaar en in principe te volgen voor de raad.

Beoogde doelen zijn deels bereikt:

- Stadsdeelplatforms zijn niet gerealiseerd
- Voldoende ruimte voor kleinschalige initiatieven: dit doel is bereikt. Belangrijk punt hierbij is de forse financiële ruimte die aanwezig was door de rijksregeling met betrekking tot vouchergelden.
- Dop's en Wop's: Dit doel is deels gerealiseerd: In het algemeen kan geconstateerd worden dat daar waar al DOP's waren of in ontwikkeling waren, dit doorgezet is (zoals in Belfeld, Velden, Hout Blerick, Boekend en Lomm) Dop's zijn voorgelegd aan de raad.

Conclusie 2: er wordt nieuw beleid ontwikkeld en voorgesteld aan de raad in 2012 zonder inhoudelijke evaluatie (naar de raad) van het beleid tot die tijd.

Bedrijfseconomisch

Conclusie 3: feitelijk zijn de ingezette middelen voor wijkgericht werken tot 2012 met 35% gedaald. Dit komt voornamelijk door het wegvallen van de additionele rijks gelden (voucherregeling).

De gelden zijn ingezet op (zeer) kleinschalige projecten in de wijk. De selectie van de projecten ging in goed overleg met de maatschappelijke partners. Hierbij is niet primair gestuurd op doelmatigheid maar projectmatig op resultaat. Deze vorm van sturing was zeker gezien de kleinschaligheid effectief.

Conclusie 4: de kleinschalige positieve resultaten in de wijk zijn voornamelijk toe te schrijven aan de incidentele voucherregeling, en in mindere mate aan het gemeentelijk beleidskader wijkgericht werken

Bestuurlijk

Conclusie 5: de beoogde structuur met stadsdeelplatforms en stadsdeelplannen is niet gerealiseerd.

Conclusie 6: stadsdeelmanagers zijn wel aangesteld, maar hadden een beperkt mandaat en geen doorzettingsmacht en de structuur met accountmanagers op de afdelingen heeft niet gewerkt. Hierdoor hebben de stadsdeelmanagers zich alleen kunnen richten op het ondersteunen van kleinschalige buurtinitiatieven.

Conclusie 7: aan de raad heeft, buiten de reguliere P&C informatie weinig formele terugkoppeling plaatsgevonden rondom de ontwikkeling van wijkgericht werken. In de omslag van denken die leidt tot nieuw beleid is de raad niet betrokken.

Burgerperspectief

Conclusie 8: buiten overleg rondom de kleinschalige burgerinitiatieven in wijkraden zijn burgers van Venlo weinig betrokken geweest bij het ontwikkelen van een andere werkwijze rondom wijkgericht werken vanaf 2009. Hierbij wordt wel aangetekend dat burgers wel betrokken zijn bij de nieuwe ontwikkelingen (bijv. Stad van Actieve Mensen, Venlodroom etc.)

Op basis van de conclusies komt de rekenkamer tot de volgende aanbevelingen:

Aanbeveling 1: Leg bij het vaststellen van beleid concrete evaluatiemomenten vast en stel tevens vast hoe en wanneer de raad geïnformeerd wordt over de voortgang en concrete resultaten. Leg vast wat de maatstaf is om te meten hoe gelden effectief en efficiënt besteed worden. Een optie is om concrete (project)resultaat terugkoppeling op te nemen in de P&C cyclus.

Aanbeveling 2: Bij het implementeren van nieuw beleid(bijvoorbeeld bij SAM, en de huizen van de wijk) dient “het gereedschap” meer aandacht te krijgen. Zaken als budget, budgetverantwoordelijkheid, mandaat en doorzettingsmacht dienen concreet afgesproken te worden.

Aanbeveling 3: Wijkgericht werken staat erg dicht bij de burger. Regelmatige (knelpunten) evaluatie met een burgervertegenwoordiging van het beleid kan bijdragen aan de effectiviteit.

Reactie College B&W (Bestuurlijke reactie)

GEMEENTEBESTUUR

Aan de Rekenkamer Gemeente Venlo

uw kenmerk

uw e-mail d.d. 10 april 2013

ons kenmerk MOONT /

behandeld door ir. RAF Spitz

doorkiesnummer +31 77 3596767

e-mail r.spitz@venlo.nl

collegebesluit d.d.

bijlage(n)

datum

onderwerp Bestuurlijke reactie Rekenkameronderzoek Wijkgericht Werken

Geachte rekenkamer,

Op 10 april jl. hebben wij uw rapportage Rekenkameronderzoek Wijkgericht Werken ontvangen voor bestuurlijk wederhoor. Allereerst danken wij u voor uw onderzoek en de daaraan verbonden conclusies en aanbevelingen. Voor een deel kunnen wij deze conclusies onderschrijven.

Sinds de vaststelling in februari 2009 (RV 2009-11) en tijdens de implementatie van het 'Venlose Model Wijkgericht werken' heeft de wereld niet stilgestaan. Zowel in het sociale domein als op economisch en financieel gebied is er veel veranderd, waardoor wij genoodzaakt waren en zijn om een aantal uitgangspunten opgenomen in het 'Venlose Model' bij te stellen. De onlangs door de gemeenteraad vastgestelde Sociale Structuurvisie Venlo 2022 is vervolgens voor ons aanleiding geweest om te starten met een herijking van Wijkgericht Werken. Hierin nemen wij uw aanbevelingen mee.

Zoals u weet is het sociale domein in Venlo flink in beweging. Het beleid van de gemeente is nog meer als voorheen gericht op het activeren van mensen en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Het uitgangspunt van burger aan zet is leidend gebleven, maar de instrumenten zijn veranderd. Op basis van natuurlijke keuzes is de focus komen te liggen op wijkniveau en niet op stadsdeelniveau. Projecten als Venlodroom en Huizen van de Wijk zijn hier goede voorbeelden van. Echter verandering kost tijd en vormt dan ook een verklaring waarom het nog niet is gelukt bij binnen het wijkgericht werken een vergelijkbare verandering teweeg te brengen.

Sinds 2008/2009 zijn er ook op financieel gebied minder mogelijkheden om Wijkgericht Werken, zoals bedacht, neer te zetten in de wijken. Budgetten zijn gemeente breed gekrompen en er is geen extra project geld meer beschikbaar om uitvoering te geven aan projecten uit de

Dorpsontwikkelingsplannen of aan projecten die wijkoverleggen en dorpsraden aandragen.
Waar mogelijk worden projecten wel meegenomen in reguliere werkzaamheden.

De raad is op verschillende momenten geïnformeerd of betrokken (Stand van zaken Dorpsontwikkelingsplannen RIB 2010-77, Kwalitatieve evaluatie Voucherregeling RIB 2011-34, Raadsvoorstel Sociale Structuurvisie RV 2012-73) geweest bij de ontwikkelingen in het sociale domein, maar wij herkennen de conclusie dat communicatie over de bijstelling van het beleid duidelijker had kunnen plaats vinden.

Hoogachtend,

De secretaris

Willemien Meijering

De burgemeester

Antoin Scholten

Nota van bevindingen

1. Achtergrond en aanleiding

Wijkgericht werken is opgenomen in het onderzoeksprogramma van de rekenkamer 2010-2012 naar aanleiding van een rondgang bij de gemeenteraadsfracties.

Sinds 1995 wordt er in Venlo wijkgericht gewerkt. In 2002 heeft de raad gedragsregels vastgesteld om het wijkgericht werken in reguliere banen te leiden. Er zijn verschillende dorps- en wijkraden actief in de stadsdelen Venlo, Tegelen, Blerick en Belfeld. In 2008 en 2009 is beleid vastgesteld met betrekking tot wijkgericht werken.

In de voormalige gemeente Arcen en Velden waren geen dorps- of wijkraden, burgers hadden geen ervaring met burgerparticipatie. In 2008/2009 zijn er dorpsraden opgericht in Arcen, Lomm en Velden i.v.m. de naderende fusie met de gemeente Venlo.

Vragen die onder de raadsfracties leven, zijn:

- hoe effectief is het wijkgericht werken?
- Hoe functioneert de gekozen structuur (met name burgerparticipatie)?
- Hoe verhoudt wijkgerichte aanpak zich tot burgerparticipatie?
- Hoe wordt de wijkgerichte aanpak ervaren door de inwoners?
- Wat is de inzet van de ambtelijke capaciteit (wijkcoördinatoren)?
- Welke lessen kunnen we trekken uit de afgelopen jaren?

Daarnaast zijn in de Stadspeiling 2010 vragen aan de inwoners gesteld met betrekking tot burgerparticipatie.

Over het algemeen vindt de Venlonaar dat hij als burger matig betrokken wordt bij gemeentelijke plannen. Zo is 'slechts' een op de vijf deelnemers van de stadspeiling van mening, dat burgers voldoende betrokken worden bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen, terwijl 27% juist van mening is dat de burger onvoldoende betrokken wordt. De berekende "rapportcijfers" in onderstaand overzicht zitten vrijwel allemaal tussen de 5 en 6. Alleen met betrekking tot de vraag of de gemeente geïnteresseerd is in de mening van haar burgers wordt hoger dan een 6 gescoord.

Percentage	Zeereens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeereens	Geen mening	Rapportcijfer
Burgers worden voldoende betrokken bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen	1	19	35	24	3	19	5,8
Burgers worden voldoende betrokken bij de uitvoering van gemeentelijke plannen	1	13	38	26	3	19	5,6
De gemeente is geïnteresseerd in de mening van haar burgers	2	31	35	16	3	14	6,3
Burgers hebben voldoende invloed op datgene wat de gemeente doet	0	10	37	32	5	16	5,3
Er zijn voldoende mogelijkheden tot inspraak op gemeentelijke plannen	1	16	38	22	4	19	5,7

Belang.

Ruim driekwart van de Venlonaren weet dat de gemeente in het kader van het wijkgericht werken is opgedeeld in wijken. Bijna tweederde van de inwoners weet, dat er een wijkoverleg in hun wijk actief is. De inwoners zien voor het wijkoverleg vooral een rol weggelegd als belangenbehartiger van de wijk. Vrij veel inwoners onthouden zich van een oordeel over het functioneren van het wijkoverleg, maar over het algemeen oordeelt men nu wat positiever over het wijkoverleg dan enkele jaren geleden. De wijkkrant vormt voor de wijkbewoners de belangrijkste bron voor informatie over kwesties die in de wijk spelen.

Bron: Stadspeiling.

Het maatschappelijk belang van dit onderwerp zal geen verdere toelichting behoeven omdat iedere inwoner te maken heeft met burgerparticipatie.

De vragen die bij de verschillende raadsfracties leven, wekken de indruk dat er twijfels kunnen bestaan over het functioneren van de uitvoering van wijkgericht werken.

Verder achten wij de mate van geschiktheid voor een rekenkameronderzoek voor dit onderwerp hoog vanwege de relatief lange periode dat wijkgerichte aanpak in Venlo plaatsvindt.

2. Doelstelling en reikwijdte

De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek zullen zijn gericht op aspecten van doeltreffendheid (wordt het doel bereikt), doelmatigheid (wordt het doel op een efficiënte wijze bereikt) en klantgerichtheid (levert het een meerwaarde op voor de burger?).

De rekenkamer wil de volgende centrale vraagstelling beantwoorden voor de raad:

Wat zijn de resultaten van wijkgericht werken? Wat heeft wijkgerichte aanpak opgeleverd en gekost, en hoe wordt het door de burgers ervaren?

Om het maatschappelijk rendement te beoordelen wordt de vraagstelling bekeken vanuit vier invalshoeken:

- **Beleidsmatig** rendement: de kwaliteit en daarmee de effectiviteit van het gevoerde beleid, gericht op doelrealisering;
- **Bedrijfseconomisch** rendement: de doelmatigheid en kosteneffectiviteit van het gevoerde beleid;
- **Bestuurlijk** rendement: de kwaliteit van het besluitvormingsproces, waaronder de rolinvulling door de betrokken actoren en de daarbij behorende informatievoorziening;
- **Burger & belanghebbenden** rendement: het uiteindelijk behaalde resultaat, het veroorzaakte effect, bij de doelgroepen waarop het beleid zich richt.

Van de centrale vraagstelling afgeleide onderzoeksvragen zijn vanuit deze invalshoeken:

Beleidsmatig

12. wat is het beleid van Venlo met betrekking tot wijkgericht werken in de onderzoeksperiode?
13. Welke doelen worden beoogd?
14. Zijn deze doelen gerealiseerd?

Bedrijfseconomisch

15. Welke middelen worden op jaarbasis ingezet voor wijkgericht werken (uitgesplitst in uren/capaciteit en directe financiële middelen, in totaal en per wijk?)
16. Op welke wijze wordt gestuurd op een doelmatige inzet van middelen bij het wijkgericht werken?
17. Is op basis van de voorgaande punten de wijze van organisatie en uitvoering van het wijkgericht werken binnen de gemeente Venlo doelmatig?

Bestuurlijk

18. Wat is de rolverdeling met betrekking tot wijkgericht werken tussen raad, college, organisatie en wijkraden?
19. Is deze rolverdeling passend en in lijn met de beoogde beleidsdoelen?
20. Wordt deze rolverdeling als passend ervaren in de wijken?
21. Op welke wijze wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de (resultaten van) wijkgericht werken?

Burger & belanghebbenden

22. Hoe wordt wijkgericht werken ervaren door de inwoners?

Met betrekking tot de reikwijdte van het onderzoek zijn de volgende aspecten relevant:

- de rekenkamer bekijkt de onderzoeksperiode 2008 tot en met 2012
- de rekenkamer beperkt zich tot de wijkgerichte aanpak in deze periode, en zal geen uitgebreid onderzoek doen naar zelfsturing en zelfregie, zoals vastgelegd in het programma SAM (Stad van Actieve Mensen)
- De rekenkamer kijkt specifiek naar het gemeentelijk beleid met betrekking tot wijkgericht werken.
- Niet wordt gekeken naar het functioneren als zodanig van wijkraden in de verschillende wijken van Venlo.

3. Normenkader

Bij het beantwoorden van de centrale vraagstelling en de daarvan afgeleide deelvragen werkt de rekenkamercommissie vanuit een normenkader. In dit kader wordt per cluster van deelvragen een norm geformuleerd, welke als maatstaf dient voor het uit te voeren onderzoek. Door vervolgens per deelvraag de gevonden feiten te confronteren met de geformuleerde norm, kan een analyse gemaakt en de deelvragen – en daarmee de centrale vraag - beantwoord worden.

In onderstaande tabel is het normenkader per deelvraag overzichtelijk opgesteld, waarbij eventueel ook nadere toetsingspunten zijn aangegeven.

Normenkader wijkgericht werken Venlo

Deelvraag onderzoek	norm	Toetsingspunten in norm
Beleidsmatig 1. wat is het beleid van Venlo met betrekking tot wijkgericht werken in de onderzoeksperiode?	Een heldere en eenduidige visie ligt ten grondslag aan de definitie van het beleid.	Er is een visie De visie is gekoppeld aan de formulering van beleid
2. Welke doelen worden beoogd?	De doelen van het WGW beleid zijn helder en eenduidig geformuleerd.	
3. Zijn deze doelen gerealiseerd?	Het WGW beleid is concreet en meetbaar en in de tijd specifiek geformuleerd, gerapporteerd en verantwoord .	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente heeft doelen geformuleerd voor het WGW-beleid - De doelen in het WGW beleid zijn concreet en meetbaar en tijdspecifiek - De beoogde resultaten van relevante projecten zijn concreet en meetbaar en tijdspecifiek gerapporteerd
Bedrijfseconomisch 4. Welke middelen worden op jaarbasis ingezet voor wijkgericht	Het college heeft de voor WGW benodigde financiële en personele middelen ter beschikking gesteld.	<ul style="list-style-type: none"> - Het college heeft de voor WGW benodigde financiële middelen ter beschikking gesteld - Het college heeft de voor WGW benodigde

werken		<p>personele middelen ter beschikking gesteld</p> <p>- Het is duidelijk welke financiële inzet toegerekend kan worden aan wijkgericht werken</p> <p>- Het is duidelijk welke personele inzet toegerekend kan worden aan wijkgericht werken</p>
5. Op welke wijze wordt gestuurd op een doelmatige inzet van middelen bij het wijkgericht werken?	<p>Er is in het WGW beleid voorzien in een effectmeting en terugkoppeling.</p> <p>Er is een herkenbare sturing (middelen en prestaties) in de P&C cyclus</p>	<p>Er is in het WGW beleid voorzien in een effectmeting door de ambtelijke organisatie.</p> <p>- Er is in het WGW beleid voorzien in een terugkoppeling van de effectmeting door de ambtelijke organisatie aan het College</p>
6. Is op basis van de voorgaande punten de wijze van organisatie en uitvoering van het wijkgericht werken binnen de gemeente Venlo doelmatig?	Geplande doelen worden bereikt met inzet van zo min mogelijke middelen	
<p>Bestuurlijk</p> <p>7. Wat is de rolverdeling met betrekking tot wijkgericht werken tussen raad, college, organisatie en wijkraden?</p>	Er bestaat een duidelijke organisatiestructuur voor WGW als geheel, met een heldere coördinatie op gemeenteniveau en taakverdeling tussen gemeente en partners.	
8. Is deze rolverdeling passend en in lijn met de beoogde beleidsdoelen?	Voor de verschillende betrokkenen (gemeente en partners) is duidelijk hoe taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden verdeeld zijn en	

	<p>zij handelen daar naar.</p> <p>Er is sprake van geregelde – expliciete - monitoring van bereikte resultaten ten opzichte van de doelen.</p>	
<p>9. Wordt deze rolverdeling als passend ervaren in de wijken?</p>	<p>Het beoogde beleid, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, alsmede de beoogde resultaten worden door alle betrokken gemeentelijke en buitengemeentelijke gremia onderschreven</p>	
<p>10. Op welke wijze wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de (resultaten van) wijkgericht werken?</p>	<p>Rapportages zijn concreet, en bevatten een meting op mensen, middelen en tijdsbestek</p>	
<p>Burger & belanghebbenden</p> <p>11. Hoe wordt wijkgericht werken ervaren door de inwoners?</p>	<p>Feitelijke vraag, te beantwoorden uit enquête, stadspeilingen etc</p>	

4. Bevindingen

4.0 Inleiding

Voordat tot analyse kan worden overgegaan is het noodzakelijk om de feitelijke prestaties van de gemeente te verzamelen. Daartoe is een feitenonderzoek uitgevoerd, waarvan de bevindingen worden vastgelegd in een rapport van bevindingen. In dit hoofdstuk worden de bevindingen van de Rekenkamer samengevat.

Het Rapport van bevindingen is als volgt opgebouwd: na de inleiding in paragraaf 4.0 wordt in paragraaf 4.1 per onderzoeksvraag de bevindingen gegeven in relatie tot het normenkader.

In paragraaf 4.2 zijn in een tabel nog eens de feitelijke prestaties van de gemeente Venlo gegeven in relatie met de gehanteerde normen. Hierbij is middels een stoplichtrapportage aangegeven of voldaan is aan de norm.

Het materiaal voor deze scores is verkregen uit een analyse van beschikbaar gestelde documentatie, een schriftelijke beantwoording op nadere vragen die aan de afdeling zijn gesteld, en uit interviews met ambtelijke medewerkers en de verantwoordelijk portefeuillehouder. Een overzicht van geïnterviewde personen is als bijlage bij deze nota gevoegd

4.1 Bevindingen op de onderzoeksvragen

Beleidsmatig

1. wat is het beleid van Venlo met betrekking tot wijkgericht werken in de onderzoeksperiode?

De visie op wijkgericht werken is vastgelegd in de strategische visie 2030 in het programma Veelzijdige stad in het Groen:

...(in 2030) “Omdat iedere buurt zelf invulling geeft aan de inzet van het beschikbare onderhoudsgeld is de eigen inzet van buurtbewoners sterk gestimuleerd. Mede daardoor de saamhorigheid in de meeste wijken en buurten in de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Onveiligheid is sterk gedaald en het onderhoudsniveau is sterk verbeterd. Mensen kennen elkaar en nemen verantwoordelijkheid voor elkaar. Iedere wijk en dorp kent een sociaal netwerk dat voorziet in meerdere functies, zorg, opvang, aandacht voor elkaar, ontmoeting, verenigingsactiviteiten, maar ook mantelzorg en wijkbeheerstaken.

Het wijkgericht werken is in 2030 doorontwikkeld en tot wasdom gekomen.

Afhankelijk van de wijk is er sprake van betrokkenheid, inspraak en zelfbestuur.”

In de onderzoeksperiode zijn de volgende beleidspunten relevant:

2007-2008

Sinds 2007 is de ontwikkeling van wijkgericht werken opgepakt in samenwerking tussen Raad, College wijkoverleggen en ketenpartners.

Belangrijke stappen hierbij waren:

- collegebesluit om wijkgericht werken door een extern bureau te laten evalueren (maart2007)
- Bureau Nico de Boer brengt het rapport “ Meervoudig scharnieren, evaluatie van wijkgericht werken in Venlo 2007” , (voorjaar 2007)
- Raadsconsultatie over rol en representativiteit wijkoverleggen en vormen van bewonersparticipatie (januari 2008)
- Presidium stelt de raads werkgroep “ Burgerparticipatie” in (februari 2008)
- Raad stelt via de Kadernota financiën beschikbaar voor drie maatschappelijk opbouwwerkers (voorjaar 2008)
- Raad gaat akkoord met het initiatiefvoorstel van de werkgroep “ Burgerparticipatie” en draagt het college op de geformuleerde kaders voor burgerparticipatie te verwerken in een nader voorstel voor doorontwikkeling wijkgerichte aanpak (juli 2008)
- In het kader van de reorganisatie van de gemeente (de Expeditie) wordt de verdere uitrol van wijkgericht werken beschreven, inclusief de functieomschrijvingen van de nieuwe functie stadsdeelmanager.

2009

De raad besluit in januari2009 in te stemmen met de “Venlose cyclus” van wijkgericht werken. De belangrijkste punten hierbij zijn:

- Er worden vier stadsdeelplatforms opgericht. In deze stadsdeelplatforms stemmen gemeente, bewoners en professionals uit de wijk de uitvoering van de wijkgerichte projecten en werkzaamheden met elkaar af. Ook is er ruimte voor nieuwe initiatieven vanuit de wijk.
- De stadsdeelplatforms komen onder regie van een stadsdeelmanager. De vier stadsdeelmanagers worden ondersteund door drie opbouwwerkers. Deze opbouwwerkers worden het eerste aanspreekpunt voor de bewoners. Ze gaan in de wijk aan de slag met het oppakken van allerlei ideeën en initiatieven. De stadsdeelmanagers krijgen een meer coördinerende rol bij de uitvoering van de plannen.
- Aan wijk- en dorpsbewoners wordt gevraagd ideeën voor de toekomst vast te leggen in een wijk- of dorpsontwikkelingsplan.¹ Deze worden op basis van een gestructureerd stappenplan opgepakt en uitgewerkt in concrete projecten die onder regie van de stadsdeelplatforms worden uitgevoerd. Waar deze aanpak op korte termijn niet haalbaar is wordt samen met bewoners gekeken hoe aan bewonersparticipatie vormgegeven kan worden De gemeente blijft in die wijken losse initiatieven oppakken zonder deze in een grotere structuur te gieten.

-Nieuw in de doorontwikkeling wijkgericht werken is dat burgers bij de prioritering van plannen en projecten betrokken worden. Door middel van een laagdrempelig mini-referendum bepalen alle bewoners van de wijk samen in welke volgorde de projecten uitgevoerd dienen te worden.

¹ In een aantal kleine kernen was een dorpsplan al opgesteld (Belfeld, Hout-Blerick, Boekend en Lomm

Los van het zelfontwikkele beleid in Venlo speelde in deze periode de uitvoering in het kader van het grote stedenbeleid van de voucherregeling: De rijksvoucherregeling is afkomstig uit 2008. De gemeente Venlo is één van de gemeenten die door de rijksoverheid aangewezen is als experimentgemeente met de voucherregeling. Het gaat daarbij om het versterken van bewonersparticipatie van onderop. Hiertoe zijn budgetten ter beschikking gesteld voor bewonersinitiatieven. Voor heel Nederland gaat het daarbij voor de periode 2009-2011 om 25 miljoen euro. Voor de gemeente Venlo betekende dit voor de periode 2009 tot en met 2010 € 870.000. Voor 2011, tot slot, staat € 248.000 ter beschikking. Na 2011 houdt de stroom vanuit de rijksoverheid voorlopig op en is het aan de gemeente te besluiten of zij zelf met de regeling door wil gaan.

2010-2012

Na de introductie van de Venlose cyclus wijkgericht werken is het relatief erg rustig gebleven rondom wijkgericht werken.

Er zijn concreet drie zaken voorgelegd aan de raad:

- Stand van zaken dorpsontwikkelingsplannen²
- Kwantitatieve evaluatie regeling vouchers bewonersinitiatieven³
- Kwalitatieve evaluatie regeling vouchers bewonersinitiatieven⁴

Nieuwe beleidsontwikkelingen in 2012

De wereld is veranderd sinds 2009. In het algemeen lopen beschikbare budgetten terug, en wordt een aansluiting gezocht naar de “kanteling van de WMO “ Volgens ex-minister Donner zijn we in een nieuwe fase van de wijkenaanpak gekomen. Een fase waarin de bewoners veel meer het heft in handen moeten nemen, een fase waarin geld niet meer sturend hoeft te zijn (dat kan ook niet anders, want het rijk stelt geen geld meer beschikbaar) en een fase waarin de gemeenten creatief moeten omgaan met de mogelijkheden van nieuwe gedecentraliseerde taken.

- In dit kader wordt momenteel nieuw beleid uitgerold met betrekking tot de “huizen van de Wijk” en het verbreden van het project Venlo Droom uit Venlo-oost.
Het “Huis van de wijk” is een inhoudelijk concept dat gebaseerd is op een verregaande samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties en bewoners. Bij de start van het concept zijn drie samenhangende componenten benoemd:
 - Fysieke component: een herkenbaar wijkgebouw
 - Functionele component : in het huis van de wijk moet een aantal functies en diensten een plaats krijgen

² Raadsinformatiebrief 2010-77

³ November 2010

⁴ SOAB, Breda 19 januari 2011

- Operationele component: een nieuwe, innovatieve werkwijze van professionals waarbij zij vraag-, samenwerkings-, en gebiedsgericht gaan werken.
- Dit nieuwe beleid is verankerd in de in oktober 2012 vastgestelde nieuwe sociale structuurvisie Venlo 2022.
De Sociale Structuurvisie beschrijft een structuur voor het sociale domein in de vorm van vier opgaven.
 - Iedereen levert een bijdrage naar vermogen aan onze samenleving: meedoen.
 - Iedereen ontwikkelt zijn competenties: persoonlijke ontwikkeling.
 - Iedereen werkt aan zijn gezondheid, waar nodig bieden wij zorg of een vangnet: we hebben zorg voor gezond en vitaal.
 - Iedereen heeft recht op een veilig bestaan en werkt mee aan een veilige leefomgeving.
- Bij het implementatieplan Sociale structuurvisie 2022⁵ worden in het kader van wijkgericht werken twee relevante punten vermeld:
 - “Ter uitvoering van het bij de kadernota aangenomen amendement⁶ is in de begroting voor 2013 - 2016 structureel € 300.000 opgenomen voor het stimuleringsfonds SAM (Stad van Actieve Mensen). In 2013 starten we met de uitvoering van dit stimuleringsfonds. Dit fonds biedt prikkels om bewoners te stimuleren maatschappelijke initiatieven te ontwikkelen. We verwachten van onze burgers dat zij verantwoordelijkheid nemen om de sociale cohesie in buurten en wijken te versterken. Bij de aanpak kunnen we leren van de evaluatie van de inmiddels afgesloten voucherregeling bewonersinitiatieven. Deze regeling⁷ is in 2009, 2010 en 2011 uitgevoerd en had als doel bewonersinitiatieven te stimuleren. “
 - Er komt één monitoringsplan voor het gehele sociale domein, die alle bestaande monitors(de huidige Wmo-monitor, bestaande instrumenten als de stadspeiling, de veiligheidsmonitor en de leefbarometer, jongerenonderzoek, klanttevredenheidsonderzoek Wmo, Venlo in cijfers en cijfers van de maatschappelijke opvang). Monitoring en indicatoren zijn met name gebaseerd op de staat van Venlo en de Venlose wijken. Eind 2013 zal een nulmeting met deze nieuwe monitor komen.
- De afdeling geeft tot slot aan in 2013 te komen met een projectvoorstel voor een projectmatige aanpak wijkgericht werken.

2. Welke doelen worden beoogd?

Het raadsvoorstel Burgerparticipatie (RN 2008/63) uit 2008 levert de Kaders voor de uitwerking van het Raadsvoorstel 2009-11 Implementatie doorontwikkeling wijkgericht werken. De volgende kaders zijn aangegeven⁸:

- a) Tegemoet komen aan de variëteit in vorm en schaal

⁵ Notitie aan raads werkgroep SAM, 13 november 2012

⁶ Amendement bij raadsbesluit 2012-44.

⁷ Het bewonersbudget van € 900.000 voor 2009 en 2010 en nog eens € 248.000 in 2011 was beschikbaar gesteld door het Ministerie van VROM/WWI. De gerealiseerde initiatieven hadden een positief effect op de saamhorigheid en de leefbaarheid in de buurt. Ook bleek dat nieuwe mensen actief werden in de wijk.

⁸ Uit beantwoording vragen rekenkameronderzoek wijkgericht werken dd 5-12 2012

- b) Stimuleren en benutten van de krachten in de wijk: empowerment en facilitering
- c) Regieconcept en organisatorische inbedding conform Apeldoornse aanpak
- d) Borgen van bestuurlijke en politieke aandacht
- e) Grondige afstemming met de bijzondere partners in de wijk zoals woningbouwcorporaties en Wel.kom vooral op strategisch niveau
- f) Aanbieden inhoudelijke ontschotte budgetten per wijk of stadsdeel

De doelen die gedestilleerd worden uit het raadsvoorstel 2009-11 zijn:

- A. **Voldoende ruimte** voor kleinschalige en spontane initiatieven van groepen bewoners, waardoor vertrouwen in samenwerking met gemeente en partners ontstaat.
- B. **Er komen 4 stadsdeelplatforms** met integrale stadsdeelplannen waar gemeente, bewoners en professionals uitvoering wijkgerichte werken projecten afstemmen, onder regie van de stadsdeelmanager
- C. Er komen **DOP's** (dorpsontwikkelingsplannen) en **WOP's** (wijkontwikkelingsplannen) voor alle wijken en dorpskernen

De doelen die voortvloeien uit het nieuwe beleid zullen pas in 2013 concreet vorm krijgen, en worden hier derhalve niet verder beschreven.

3. Zijn de beoogde doelen gerealiseerd?

Ad A : Voldoende ruimte voor kleinschalige initiatieven

Er zijn diverse instrumenten toegepast:

-de buurtinitiatiefgeldten voor de directe sociale samenhang (BIG). € 10.000 per jaar. Oplopend van een bijdrage van € 100 per straat- tot € 500 voor een wijkinitiatief. Succesvol omdat elk jaar al in juli de pot leeg was. Minpunt is het gebruik door vaak dezelfde initiatiefnemers. Per 2013 afgeschaft om te worden opgenomen in integraal fonds.

-de wijkprojectgeldten. Veelal in samenwerking met het wijkoverleg of dorpsraad te besteden in projecten in de wijk. Zowel sociale als fysieke projecten (voorbeelden zijn respect in de wijk Venlo Noord of speeltoestellen in diverse wijken). Budget voor alle wijken en dorpen € 150.000 in 2009, 2010 en 2011. In 2012 verlaagd naar € 100.000. Vanaf 2012 in subsidieregel gegoten, en gekoppeld aan de Raamovereenkomst 2012 en 2013 tussen wijkoverleggen en gemeente.

-Vouchergelden door het rijk ter beschikking gesteld voor een totaal van €870.000 voor 2009 en 2010 en 248.000, voor 2011. Zeer diverse initiatieven en samenwerkingsverbanden op zowel fysiek als sociaal gebied, klein en groot, in dorp en in stad. Verordeningen met criteria voor de beoordeling van de bewonersinitiatieven structureren deze aanpak(zie bijlage kwalitatieve) evaluatie.

Gezien de aard van deze initiatieven zijn ze alle concreet, meetbaar en tijd specifiek

Er is geen directe meting gedaan naar een relatie tussen de projecten en initiatieven naar een verbetering van de leefbaarheid in wijken. Metingen op de voorzieningenniveaus dateren uit de periode 2001 tot 2009

Ad B: er komen 4 stadsdeelplatforms

Dit doel is niet gerealiseerd en is niet gecommuniceerd naar de raad tot nu toe. Impliciet doel van de doorontwikkeling van de functie van wijk coördinator naar stadsdeelmanager was dat dagelijkse problemen in de leefbaarheid niet meer de hoofdmoot van de werkagenda moesten gaan vormen van de stadsdeelmanager. Strategische samenwerking met de wijkpartners zou de hoofdmoot gaan vormen. In de praktijk bleven de dagelijkse leefbaarheidsklachten toch leidend in het werk van zowel partners als stadsdeelmanagers. Uit de interviews bleek ook dat alle betrokken partijen eigenlijk meer de voorrang wilden geven aan directe concrete oplossingen en niet aan strategisch overleg.

Ad C: Er komen DOP's en WOP's in alle wijken

Dit doel is deels gerealiseerd: In het algemeen kan geconstateerd worden dat daar waar al DOP's waren of in ontwikkeling waren, dit doorgezet is (zoals in Belfeld, Velden, Hout Blerick, Boekend en Lomm). Wijkontwikkelingsplannen zijn niet of nauwelijks tot stand gekomen. De afdeling tekent hierbij aan dat tegemoet gekomen moet worden aan de variëteit in vorm en schaal. Niet elke wijk en dorp heeft dezelfde problematiek en hetzelfde organisatievermogen.

Bedrijfseconomisch

4. Welke middelen worden op jaarbasis ingezet voor wijkgericht werken (uitgesplitst in uren/capaciteit en directe financiële middelen, in totaal en per wijk?)

In de begroting 2011 is voor wijkgericht werken in het programma Veelzijdige stad in het groen een totaal bedrag van €1,5 miljoen opgenomen. Vanaf 2012 is hier €300.000 per jaar op bezuinigd door de raad, zodat een jaarbudget van €1.256.000 overblijft. Per stadsdeel/wijk zijn bedragen begroot voor wijkkranten, vergadergeld, kleinschalige projecten en een vrij te besteden deel van 5% voor de stadsdeelmanagers. Voor alle stadsdelen/wijken van Venlo tezamen was dit in 2012 € 240.140. Dit bedrag is inclusief de bezuiniging van €50.000 op projectgelden van 2012. Het bedrag wordt jaarlijks middels een raamovereenkomst tussen de gemeente Venlo en de verschillende dorps en wijkraden vastgelegd. Wat betreft de urencapaciteit kan geconstateerd worden dat van de beoogde bezetting van 4 FTE stadsdeelmanagers er 3 ingevuld zijn. Het accounthoudersschap als contact in de verschillende afdelingen wordt niet in uren begroot.

Geconstateerd kan worden dat het college voor WGW benodigde financiële en personele middelen in overleg met de raad ter beschikking heeft gesteld. Sinds 2010 zijn de begrote middelen voor wijkgericht werken met 35% verminderd.

De afname is voor het grootste deel toe te rekenen aan de daling van de incidentele middelen vanuit het rijk.

In onderstaande tabel wordt een en ander samengevat:

X 1000 euro	2009	2010	2011	2012
Begroot* wijkgericht werken totaal	?	1.917	1.551	1.256
<i>Waarvan gerealiseerd</i>	?	1.903	1.660	
<i>Wijkprojectgelden, BIG gelden etc - Begroot **</i>	1.407	1.407	850	693
<i>- Gerealiseerd</i>	891	1384	895	606

* inclusief de rijks gelden voucherregeling

** deze gelden zijn een onderdeel van de totale begroting/realisatie wijkgericht werken

5. Op welke wijze wordt gestuurd op een doelmatige inzet van middelen bij het wijkgericht werken?

Er zijn 4 leefbaarheidsthema's in de wijk benoemd, gebaseerd op de indeling uit het WRR rapport 2005 Vertrouwen in de buurt:

- Fysieke inrichting
- Veiligheid
- Onderwijs en kinderopvang
- Sociale Infrastructuur

De projectgelden, voucher- en dopgelden zijn niet per thema uitgesplitst.

Bewonersinitiatief gelden zijn ingezet voor de sociale infrastructuur evenals de inzet van opbouwwerk en de organisatiekosten bij de wijkoverleggen (bv wijkkranten en websites).

In zijn algemeenheid kan geconstateerd worden dat er primair gestuurd wordt op (project) resultaat

Bij de vaststelling van de Subsidieregel voor ondersteuning van de wijkoverleggen en dorpsraden is bij het gaan verlenen van subsidie vanaf 2012 de projectaanvraagonderbouw ingevoerd. Hierbij wordt meer gelet op de aard van het knelpunt of het plan(leefbaarheid) en de manier waarop het wordt aangepakt en uitgevoerd

Per wijk is een bedrag beschikbaar zonder verdere inmenging op de onderwerpen fysieke inrichting, veiligheid, onderwijs en sociale infrastructuur. Stadsdeelmanagers sturen middels beoordeling projectvoorstellen op kwaliteit(leefbaarheid, sociale cohesie en draagvlak).

Bij de voucherregeling wordt bewust een grens gesteld aan het bedrag voor het bewonersinitiatief van € 15.000 en er wordt op kwaliteit gewogen. Dus niet wie het eerst komt, die het eerst maalt. Geconstateerd wordt dat er aan de voorkant van het project gestuurd wordt door te selecteren op kwaliteit.

6. Is op basis van de voorgaande punten de wijze van organisatie en uitvoering van het wijkgericht werken binnen de gemeente Venlo doelmatig?

Om deze vraag te beantwoorden hanteert de rekenkamer als norm: Geplande doelen worden bereikt met inzet van zo min mogelijke middelen.

Gezien de aard en kleinschaligheid van de projecten die aangepakt zijn in het kader van wijkgericht werken is er niet gestuurd op minimaliseren van middelen, maar wel op kwaliteit en het halen van projectdoelen. Er wordt derhalve geconstateerd dat er niet gestuurd wordt op doelmatigheid en efficiency. Er wordt wel gestuurd op het blijven binnen de kaders van de beschikbare budgetten.

Bestuurlijk

7. Wat is de rolverdeling met betrekking tot wijkgericht werken tussen raad, college, organisatie en wijkraden?

Om de doelmatigheid van de bestuurlijke structuur met betrekking tot wijkgericht werken te kunnen beoordelen is de volgende norm in het normenkader gebruikt:

Er bestaat een duidelijke organisatiestructuur voor WGW als geheel, met een heldere coördinatie op gemeenteniveau en taakverdeling tussen gemeente en partners.

In het raadsvoorstel van 2009⁹ is de structuur als volgt beschreven:

Organisatie:

De gemeente krijgt vier stadsdeelmanagers. Zij vormen de schakel tussen burgers en gemeente. Tussen de wensen en ideeën van bewoners (georganiseerd en individueel) en professionele partners in de wijk enerzijds en de vertaling van deze bewonersinitiatieven in beleidsontwikkeling en uitvoering door de gemeente anderzijds.

Het stimuleren en benutten van krachten in de wijk is een samenspel van burgers, wijkoverleggen (hiermee wordt ook bedoeld dorpsraden en wijkraden) en professionele instanties. Wijkraden maken geen onderdeel uit van de formele structuur. Wel is de bestaande samenwerkingsovereenkomst met de wijkoverleggen met een adviserende rol naar gemeentelijke beleidsvoorstellen in 2011 omgezet naar de Raamovereenkomst met de rol voor wijkraden om te verbinden en te ondersteunen in de wijk of het dorp.¹⁰

Maatschappelijk opbouwwerkers nemen daarbij de ombudsfunctie over van de "oude" wijkcoördinator. De opbouwwerkers hebben de taak om burgerparticipatie te bevorderen en initiatieven met elkaar te verbinden en daarmee te stimuleren dat de wensen en ideeën uit de wijk bekend worden.

De "nieuwe" stadsdeelmanagers zijn ervoor verantwoordelijk dat de bewonersinitiatieven worden verankerd in beleid.

⁹ Zie raadsvoorstel 2009-11

¹⁰ Raamovereenkomst wijkgericht werken, 13 september 2011

Bewoners, gemeente en professionals in het wijkgerichte werken ontmoeten elkaar in de nieuw op te richten stadsdeelplatforms. In vier stadsdeelplatforms wordt de uitvoering van de wijkgerichte projecten en werkzaamheden met elkaar afgestemd. Ook is er ruimte voor het nemen van nieuwe initiatieven en deze te agenderen. De stadsdeelmanager heeft hierin een regisserende rol.

Inbedding

De nieuwe manier van werken zal dan binnen alle stadsdelen functioneren en in de gehele ambtelijke organisatie als reguliere taak zijn opgenomen. Bij alle afdelingen van de gemeentelijke organisatie krijgt een medewerker de taak van stadsdeelaccount. De stadsdeelaccount is vanuit zijn of haar afdeling verantwoordelijk voor ondersteuning bij het opstellen van stadsdeelplannen, het vertalen van de stadsdeelplannen in het afdelingsplan en het monitoren van de uitvoering ervan. De aanwijzing, gemeentebreed, van stadsdeelaccounts bij alle afdelingen maakt deel uit van de reorganisatie (de Expeditie).

Interne organisatie

Wijkgericht werken zal zich vanuit de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling verder ontwikkelen. Dit gebeurt in de periode 2009 – 2012 binnen het Projectteam wijkgericht werken.

Daarna moet de implementatie van de nieuwe aanpak voltooid zijn.

Hierbij zijn de volgende doelen gesteld:

7 a: Er komen 4 stadsdeelplatforms waar gemeente, bewoners en professionals uitvoering wijkgerichte werken projecten afstemmen, onder regie van de stadsdeelmanager. Hier is bij onderzoeksvraag 2 al op ingegaan

7 b: Er komen 4 stadsdeelmanagers (regisseurs) ondersteund door maatschappelijke opbouwwerkers. Op alle afdelingen komen Afdelingsaccounts en coördinatie vindt plaats binnen MO met het projectteam wijkgericht werken.

Bevindingen:

- Stadsdeelmanagers zijn om verschillende redenen uitgevallen. In de praktijk is er sprake van 3 fte. De stadsdeelmanagers hebben de functie verbinden tussen wijk partners en gemeenten intensief op zich genomen.
- Stadsdeelmanagers hebben zich hoofdzakelijk gericht op ondersteunen van buurtinitiatieven.
- Vanaf 2010 is er sprake van 3 FTE opbouwwerk
- De accountmanagers van de afdelingen zijn aangewezen en de rol is zowel vanuit de vragen van de wijken en de stadsdeelmanagers als vanuit de afdelingen niet uitgekristalliseerd.
- Bij de afdelingen Veiligheid en Handhaving en RO zijn met de accountmanagers stappen gemaakt om vragen vanuit de wijken te bespreken. Inpassen in de beleidscyclus is onwennig. Met deze afdelingen en met de afdeling Openbare Werken zijn aan de hand van extra middelen (Vouchers) stappen gemaakt om in de werkprocessen vragen van buiten in te passen.

7 c: Er komen stadsdeelplannen met een looptijd van 2 jaar. Evaluatie van eerste stadsdeelplannen in 2010.

Bevindingen:

- Stadsdeelplannen zijn niet gerealiseerd. Gerealiseerde zaken komen voort uit DOP's. Er heeft geen weging plaatsgevonden van ideeën en vragen met bewonersraadpleging. Projecten, die uitgevoerd werden, zijn direct in de afdelingsplannen opgenomen.
- Aangezien stadsdeelplannen niet gemaakt zijn heeft het college ook geen stadsdeelplannen middels een raadsconsultatie aan de raad voorgelegd.

7 d: Borging naar de raad vindt plaats door stadsdeelagenda's te laten toetsen en budgetteren door de raad.

Bevindingen:

- Alleen in Belfeld en gedeeltelijk met de DOP's in Boekend en Hout- Blerick zijn projecten met door de raad vastgestelde budgetten gerealiseerd. Onderdelen van toekomstagenda's van wijkraden zijn door de raad overgenomen, zoals fietspaden Weselseweg en langs de Maas. Dit gebeurt dan via de Kadernota of middels amendementen/moties.
- In 2011 en 2012 is een ommekeer bespeurbaar bij de ontwikkeling van de laatste dorpsontwikkelingsplannen. Veel meer is gekeken waar de burger zelf aan zet kan zijn en waar men overheid en partners nodig heeft. (Lomm en Velden.)

8. Is deze rolverdeling passend en in lijn met de beoogde beleidsdoelen?

De rolverdeling is op zich passend te noemen, maar de structuur van stadsdeelplatforms is feitelijk niet geïmplementeerd. De gekozen rol voor de gemeente, die van regisseur is niet gehaald, en derhalve niet passend binnen de beleidsdoelen.

9. Wordt deze rolverdeling als passend ervaren in de wijken?

De rolverdeling is op zich passend te noemen, maar de structuur van stadsdeelplatforms is feitelijk niet geïmplementeerd. Bij de betrokkenen wordt breed geconstateerd dat met name de stadsdeelmanagers alleen betrokken waren bij de kleinschalige projecten(en dus ook kleine budgetten), en geen doorzettingsmacht hadden.

10. Op welke wijze wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de (resultaten van) wijkgericht werken?

buiten de reguliere P&C documenten is er geen periodiek evaluaties gemaakt op de in 2009 geïntroduceerde Venlose cyclus van wijkgericht werken .Aan de raad zijn de volgende terugkoppelingen middels raadsinformatiebrieven e.d. gedaan:

- Stand van zaken DOP's 2010
- Evaluatie Voucherregeling 2010
- Aanbieding DOP's Lomm, Velden en Belfeld in 2012

- Uitnodigingen m.b.t. de dag van wijkgericht werken 17 sept 2009 en oktober 2010.

Burger & belanghebbenden

11. Hoe wordt wijkgericht werken ervaren door de inwoners?

Er zijn geen metingen gedaan vanuit de afdeling rechtstreeks bij burgers. De enige burgerinformatie die voorhanden is, is de wijkanalyse 2011 van de afdeling onderzoek en statistiek.. In deze wijkanalyse wordt gekeken hoe de 21 wijken van Venlo zich ten opzichte van het gemiddelde van Venlo op 14 aspecten en 40 indicatoren ontwikkeld hebben.

Zes wijken hebben zich ten opzichte van 2009 goed ontwikkeld : Venlo Oost-Noord, 't Ven, Hout Blerick, Boekend, Lomm en Arcen. De wijken Blerick-Midden en Blerick- Zuid laten voornamelijk negatieve ontwikkelingen zien.

In het kader van wijkgericht werken zijn de metingen op de thema's Samenleven en Woonomgeving interessant: ¹¹

Het thema samenleven bestaat uit 3 aspecten:

- (1) voorzieningen (tevredenheid met winkels voor dagelijkse boodschappen, goede kinderspeelplekken, goede jongerenvoorzieningen en tevredenheid met voorzieningen voor ouderen),
- (2) omgaan met elkaar (vaak interetnisch contact en prettig met elkaar omgaan) en
- (3) binding (verhuismobiliteit en sociale cohesie buurt).

Ontwikkeling 2009-2011

Tussen 2009 en 2011 laten twee wijken een positieve ontwikkeling zien op het thema samenleven. Wijk Trade-Port laat de beste ontwikkeling zien. Drie wijken maakten de afgelopen jaren een negatievere ontwikkeling door dan de andere wijken in de gemeente Venlo. In Blerick-Zuid is deze negatieve ontwikkeling het grootst.

Situatie 2011

Uit de ranglijst blijkt dat twee wijken sterk scoren. De hoogst scorende wijk is Hout-Blerick. Dit komt met name door de hoge score op het aspect voorzieningen. Drie wijken scoren zwak op dit thema. De wijk Venlo-Centrum scoort het zwakst. Dit komt vooral door de relatief lage score op het aspect binding. Opvallend is dat geen enkele wijk zeer sterk of zeer zwak scoort.

¹¹ Wijkanalyse 2011, team onderzoek en statistiek oktober 2012 pg 35 e.v.

Het thema woonomgeving bestaat ook uit drie aspecten:

- (1) woningen (o.a. aandeel koopwoningen, de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen, het rapportcijfer voor de eigen woning),
- (2) openbare ruimte (verloedering, rapportcijfer woonomgeving en tevredenheid onderhoud groen)
- (3) veiligheid (onveiligheidsgevoelens, rapportcijfer veiligheid en sociale overlast).

Ontwikkeling 2009-2011

Vier wijken ontwikkelden zich op het thema woonomgeving positief en vier wijken negatief. Venlo-Oost-Zuid ontwikkelde zich het best en Trade-Port het slechtst. De negatieve ontwikkeling van Trade-Port is vooral te wijten aan de afname van de tevredenheid over de eigen woning. De positieve ontwikkeling van Venlo-Oost-Zuid komt vooral doordat de tevredenheid over de openbare ruimte in deze wijk minder sterk is afgenomen dan in de rest van de gemeente.

Situatie 2011

Op het thema woonomgeving scoren opvallend veel wijken zeer sterk. Maar liefst vijf wijken scoren zeer sterk en twee sterk. Hout-Blerick en Boekend scoren het best op dit thema. Daarnaast scoren elf wijken zwak, waarvan twee zeer zwak (Blerick-Noord en Tegelen-Op de Hei). De lage score van Blerick-Noord komt vooral door de relatief lage score op het aspect veiligheid en bij Tegelen-Op de Hei wordt dit vooral veroorzaakt door de lage score op het aspect openbare ruimte.

Aangetekend wordt dat er op basis van deze cijfers geen rechtstreekse relatie gelegd kan worden met de gemeentelijke aanpak wijkgericht werken.

4.2 Tabel Bevindingen op de onderzoeksvragen

<i>Beleidsmatig</i>		Voldaan aan norm		
Onderzoeksvraag	Norm	Ja	Nee	Ged.
1. wat is het beleid van Venlo met betrekking tot wijkgericht werken in de onderzoeksperiode?	Een heldere en eenduidige visie ligt ten grondslag aan de definitie van het beleid.			
2. Welke doelen worden beoogd?	De doelen van het WGW beleid zijn helder en eenduidig geformuleerd			
3. Zijn deze doelen gerealiseerd?	Het WGW beleid is concreet en meetbaar en in de tijd specifiek geformuleerd, gerapporteerd en verantwoord .			
<i>Bedrijfseconomisch</i>		Voldaan aan norm		
Onderzoeksvraag	Norm	Ja	Nee	Ged.
4. Welke middelen worden op jaarbasis ingezet voor wijkgericht werken?	Het college heeft de voor WGW benodigde financiële en personele middelen ter beschikking gesteld.			
	Het is duidelijk welke financiële en/of personele inzet toegerekend kan worden aan wijkgericht werken			
5. Op welke wijze wordt gestuurd op een doelmatige inzet van middelen bij het wijkgericht werken?	Er is in het WGW beleid voorzien in een effectmeting en terugkoppeling. Er is een herkenbare sturing (middelen en prestaties) in de P&C cyclus			
6. Is op basis van de voorgaande punten de wijze van organisatie en uitvoering van het wijkgericht werken binnen de gemeente Venlo doelmatig?	Geplande doelen worden bereikt met inzet van zo min mogelijke middelen			
<i>Bestuurlijk</i>		Voldaan aan norm		
Onderzoeksvraag	Norm	Ja	Nee	Ged.
7. Wat is de rolverdeling met betrekking tot wijkgericht werken tussen raad, college, organisatie en wijkraden?	Er bestaat een duidelijke Organisatiestructuur voor WGW als geheel, met een heldere coördinatie op gemeenteniveau en taakverdeling tussen gemeente en partners.			
8. Is deze rolverdeling passend en in lijn met de beoogde beleidsdoelen?	Voor de verschillende betrokkenen (gemeente en partners) is duidelijk hoe taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden verdeeld zijn en zij handelen daar naar. Er is sprake van geregelde – expliciete – monitoring van bereikte resultaten ten opzichte van de doelen.			
9. Wordt deze rolverdeling als passend ervaren in de wijken?	Het beoogde beleid, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, alsmede de beoogde resultaten worden door alle betrokken gemeentelijke en buitengemeentelijke gremia onderschreven			
10. Op welke wijze wordt de gemeenteraad geïnformeerd	Rapportages zijn concreet, en bevatten een meting op mensen, middelen en tijdsbestek			
<i>Burger en belanghebbende</i>		Voldaan aan norm		
Onderzoeksvraag	Norm	Ja	Nee	Ged.
11. Hoe wordt wijkgericht werken ervaren door de inwoners?	Feitelijke vraag, te beantwoorden uit enquête, stadspeilingen etc	nvt	nvt	nvt

5. Conclusies en aanbevelingen

De belangrijkste conclusies uit de vier invalshoeken vatten wij hier samen. Voor een uitgebreide onderbouwing van de conclusies en aanbevelingen verwijzen wij naar de bevindingen in hoofdstuk 4

De centrale vraag van het onderzoek is:

Wat zijn de resultaten van wijkgericht werken? Wat heeft wijkgerichte aanpak opgeleverd en gekost, en hoe wordt het door de burgers ervaren?

Hoofdconclusie

Op basis van de bevindingen kan de rekenkamer alleen maar constateren dat de beoogde “Venlose cyclus” als methode voor wijkgericht werken uit 2009 niet is ingevoerd.

Dit is niet gebeurd als gevolg van een bewuste en vastgestelde beleidskeuze en/of evaluatie van de raad.

De raad is wel actief meegenomen in de omslag van het denken rondom burgerparticipatie (Invoering programma Stad van Actieve Mensen, SAM)

Op basis van de vier invalshoeken wordt de conclusie verder uitgewerkt:

Beleidsmatig

Conclusie 1: in 2009 is beleid ingezet, wat niet volledig is uitontwikkeld. Het beleid was wel concreet geformuleerd, meetbaar en in principe volgbaar voor de raad.

Beoogde doelen zijn deels bereikt:

- Stadsdeelplatforms zijn niet gerealiseerd
- Voldoende ruimte voor kleinschalige initiatieven: dit doel is bereikt. Belangrijk punt hierbij is de forse financiële ruimte die aanwezig was door de rijksregeling met betrekking tot vouchergelden.
- Dop's en Wop's: Dit doel is deels gerealiseerd: In het algemeen kan geconstateerd worden dat daar waar al DOP's waren of in ontwikkeling waren, dit doorgezet is (zoals in Belfeld, Velden, Hout Blerick, Boekend en Lomm) Dop's zijn voorgelegd aan de raad.

Conclusie 2: er wordt nieuw beleid ontwikkeld en voorgesteld aan de raad in 2012 zonder inhoudelijke evaluatie (naar de raad) van het beleid tot die tijd.

Bedrijfseconomisch

Conclusie 3: feitelijk zijn de ingezette middelen voor wijkgericht werken tot 2012 met 35% gedaald. Dit komt voornamelijk door het wegvallen van de additionele rijks gelden (voucherregeling).

De gelden zijn ingezet op (zeer) kleinschalige projecten in de wijk. De selectie van de projecten ging in goed overleg met de maatschappelijke partners. Hierbij is niet

primair gestuurd op doelmatigheid maar projectmatig op resultaat. Deze vorm van sturing was zeker gezien de kleinschaligheid effectief.

Conclusie 4: de kleinschalige positieve resultaten in de wijk zijn voornamelijk toe te schrijven aan de incidentele voucherregeling, en in mindere mate aan het gemeentelijk beleidskader wijkgericht werken.

Bestuurlijk

Conclusie 5: de beoogde structuur met stadsdeelplatforms en stadsdeelplannen is niet gerealiseerd.

Conclusie 6: stadsdeelmanagers zijn wel aangesteld, maar hadden een beperkt mandaat en geen doorzettingsmacht en de structuur met accountmanagers op de afdelingen heeft niet gewerkt. Hierdoor hebben de stadsdeelmanagers zich alleen kunnen richten op het ondersteunen van kleinschalige buurtinitiatieven.

Conclusie 7: aan de raad heeft, buiten de reguliere P&C informatie weinig formele terugkoppeling plaatsgevonden rondom de ontwikkeling van wijkgericht werken. In de omslag van denken die leidt tot nieuw beleid is de raad niet betrokken.

Burgerperspectief

Conclusie 8: buiten overleg rondom de kleinschalige burgerinitiatieven in wijkraden zijn burgers van Venlo weinig betrokken geweest bij het ontwikkelen van een andere werkwijze rondom wijkgericht werken vanaf 2009. Hierbij wordt wel aangetekend dat burgers wel betrokken zijn bij de nieuwe ontwikkelingen (bijv. Stad van Actieve Mensen, Venlodroom etc.)

Op basis van de conclusies komt de rekenkamer tot de volgende aanbevelingen:

Aanbeveling 1: Leg bij het vaststellen van beleid concrete evaluatiemomenten vast en stel tevens vast hoe en wanneer de raad geïnformeerd wordt over de voortgang en concrete resultaten. Leg vast wat de maatstaf is om te meten hoe gelden effectief en efficiënt besteed worden. Een optie is om concrete (project)resultaat terugkoppeling op te nemen in de P&C cyclus.

Aanbeveling 2: Bij het implementeren van nieuw beleid (bijvoorbeeld bij SAM, en de huizen van de wijk) dient “het gereedschap” meer aandacht te krijgen. Zaken als budget, budgetverantwoordelijkheid, mandaat en doorzettingsmacht dienen concreet afgesproken te worden.

Aanbeveling 3: Wijkgericht werken staat erg dicht bij de burger. Regelmatige (kneipunten) evaluatie met een burgervertegenwoordiging van het beleid kan bijdragen aan de effectiviteit.